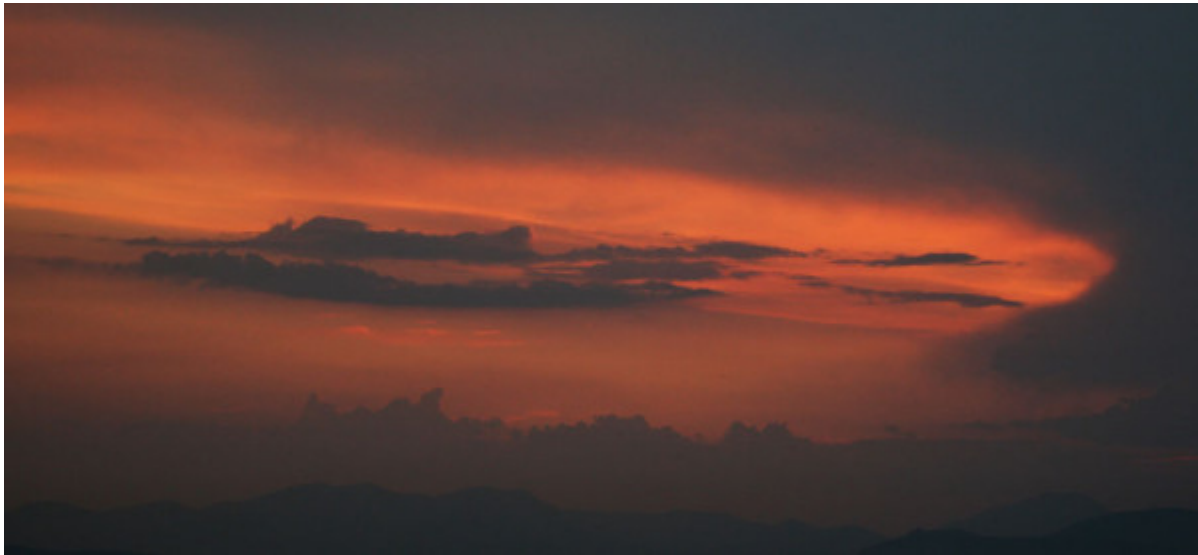

Η ενιαία ψυχοσωματική ανθρώπινη φύση

/ [Πεμπτούσία](#)

image not found or type unknown

Σύμφωνα με την πατερική παράδοση ο άνθρωπος αποτελείται από δύο διακριτά αλλά και αδιαχώριστα μεταξύ τους συστατικά: α) το σώμα που ο Θεός το έπλασε εκ του χοός και β) την ψυχή, που δημιουργήθηκε από την επενέργεια της πνοής του Θεού επί του χοϊκού τούτου σώματος.

«Σύνθετος ο άνθρωπος - λέει ο Μέγας Βασίλειος - εκ ψυχής και σώματος, η σαρξ από της γης και η ψυχή ουρανία.»²⁰¹ και εξηγεί ο Ι. Δαμασκηνός: «Εκ γης μεν το σώμα διαπλάσας (ο Θεός), ψυχήν δε λογική και νοεράν διά του οικείου εμφυσήματος δους αυτώ (τω ανθρώπω)».²⁰² Παρά το γεγονός ότι η βιβλική αφήγηση μιλά για τη δημιουργία των δύο αυτών συστατικών με δύο διακριτές πράξεις του Θεού, οι Πατέρες διευκρινίζουν ότι και τα δύο πλάστηκαν ταυτόχρονα («ου το μεν πρώτον, το δε ύστερον κατά του Ωριγένους ληρήματα»)²⁰³ Δεν πρόκειται δηλαδή για δύο διαφορετικές στιγμές, αλλά για δύο διακριτές διαστάσεις της μίας και ενιαίας ψυχοσωματικής ανθρώπινης φύσης. Γιατί ούτε το σώμα ούτε και η ψυχή μπορεί να υπάρξουν χωριστά το ένα από το άλλο.²⁰⁴

Ο άγιος Ιωάννης Δαμασκηνός λέει ότι η ψυχή είναι ζώσα, απλή, ασώματη, αόρατη στους σωματικούς οφθαλμούς, λογική και νοερά, ασχημάτιστη, ενώ χρησιμοποιεί ως όργανο το σώμα και του δίνει ζωή αυτεξούσια, θελητική και ενεργητική, τρεπτή δηλαδή εθελότρεπτη, κτιστή: «ψυχή τοίνυν εστίν ουσά ζώσα, απλή, ασώματος, σωματικοίς οφθαλμοίς κατ' οικείαν φύσιν αόρατος, λογική τε και νοερά, ασχημάτιστος, οργανικώ κεχηρημένη σώματι και τούτω ζωής αυξήσεώς τε

και αισθήσεως και γεννήσεως παρεκτική... αυτεξούσιος, θελητική τε και ενεργητική, τρεπτή ήτοι εθελότρεπτος, ότι και κριστή, πάντα ταύτα κατά φύσιν εκ της του δημιουργήσαντος αυτήν χάριτος ειληφυΐα, εξ ης και το είναι και το φύσει ούτως είναι ειληφεν...». ²⁰⁵

Τον ίδιο σχεδόν ορισμό με τον Άγιο Ιωάννη Δαμασκηνό δίνει και ο Άγιος Γρηγόριος Νύσσης ο οποίος προηγήθηκε του πρώτου. Λέει: «ψυχὴν ἐστὶν οὐσία γεννητὴ, οὐσία ζώσα, νοερά, σώματι οργανικῶ και αισθητικῶ δύναμιν ζωτικὴν και των αισθητῶν αντιληπτικῶν δι' εαυτῆς ἐνιούσα ἕως ἀν ἡ δεκτικὴ τούτων συνέστηκε φύσις». ²⁰⁶

Ο Άγιος Γρηγόριος Παλαμάς ερμηνεύοντας το του Απ. Παύλου «εγένετο ο πρώτος άνθρωπος Αδάμ εις ψυχὴν ζώσα» (Α Κορ. Ιε', 45) λέει ότι η ψυχὴ ζώσα σημαίνει «αείζων, ἀθάνατον, ταυτόν δ' εἰπεῖν λογικὴν, ἡ γὰρ ἀθάνατος λογικὴ. Και οὐ τούτο μόνον, ἀλλὰ και κεχαριτωμένην θείως. Τοιαύτη γὰρ ἡ ὄντως ζώσα ψυχὴ». ²⁰⁷ Το θείο εμφύσημα ήταν εκείνο που ζωοποίησε (εμφύχωσε) το άψυχο σώμα, καθιστώντας το «ψυχὴ ζώσα» (Ζωντανή ύπαρξη). Η ψυχὴ χαρακτηρίζεται «ζωτικὴ δύναμη», ὄχι γιατί αποτελεί ἢ προέρχεται ἀπὸ τὴν ζωὴ του Θεοῦ, ἀλλὰ, γιατί, ἀφού κτίστηκε, συνέχει, συγκρατεῖ και κινεῖ ὄλο το σώμα. ²⁰⁸

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

205 Αγ. Ιωάννου Δαμασκηνού, «Ἐκδοσις ἀκριβῆς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως», ἐκδ. Πουρνάρα, Θεσσαλονίκη, 1985, σελ. 152

206 P.G. 46,29

207 Γρηγορίου Παλαμά, «Συγγράμματα», Τόμος Α', Θεσσαλονίκη, 1962, σελ. 85

208 Τσιτσιγκος Σπύρος, «Ἡ ψυχὴ του ἀνθρώπου κατὰ τον Ἱερό Χρυσόστομο», Ἐκδ. Ἀποστολικὴ Διακονία, 2000, σελ. 45-46

Παρατήρηση: ἡ ΠΕΜΠΤΟΥΣΙΑ συνεχίζει τὴν παρουσίαση με τὴ μορφή σειράς ἀρθρων τῆς μελέτης “Ἡ ἘΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΕΓΚΕΦΑΛΙΚΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ ΥΠΟ ΤΟ ΠΡΙΣΜΑ ΤΗΣ ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ Ἡ ΑΠΟΨΗ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ”, του θεολόγου και νοσηλευτῆ **Νικόλαου Στανίτσα**. Πρόκειται για ἀναθεωρημένης ἐκδοσης του κειμένου που κατατέθηκε ὡς διπλωματικὴ ἐργασία στη Σχολὴ Ἀνθρωπιστικῶν Σπουδῶν του Ἑλληνικοῦ Ἀνοικτοῦ Πανεπιστήμιου με ἐπιβλέποντες καθηγητῆς τους ΚΟΪΟ ΝΙΚΟΛΑΟ, ΦΑΝΑΡΑ ΒΑΣΙΛΕΙΟ και ΛΟΗ ΝΕΚΤΑΡΙΟ.